

La fira de les nacions

“Pobres països uninacionals, que no saben en quina desgràcia permanent viuen, i si la saberen envejarien el model espanyol. Insensats bascos i catalans, que vivint en un estat de felicitat exemplar, tan exemplarment, multinacional, de vegades somien separar-se’n i caure en el tristíssim cas d’Holanda o de Suècia. Insensats bascos i catalans: que és el que calia demostrar.”

Aquests dos mesos que hem passat des de les eleccions del 3 de març no tenen equivalent en la història del Regne d’Espanya, inclosos els curts períodes en què no era regne, sinó república. Altres moments s’han vist, de guerres, canvis de camisa i altres revolucions i alteracions dramàtiques. Però una comèdia nacional tan refinada, no serà vista mai. Els espectadors ens estem divertint molt i només això ja és molt d’agrair: relaxa els músculs de la cara i facilita les digestions mentals. El riure és la qualitat que distingeix els humans de les bèsties, ja ho deien els grecs, i aquestes setmanes hem pogut riure molt. Afirma el cap de la dreta espanyola, amb irreprimibles ganes de complaure, que el català és una llengua tan bella que ell fins i tot la parla en la intimitat. Parlant-la en públic la faria malbé, i la bellesa de la llengua admirada no mereix aquest maltractament. I el secretari general de la mateixa dreta declara que Espanya és plurinacional: què volem més? Coses així no s’havien sentit mai per terres castellanes, en boca de senyors com aquests, vull dir dels qui governen o van a governar. És prodigi, un tombant de la història, una intervenció directa de l’Esperit Sant. Qui sap. No havia passat, mai, ni en temps dels reis gots, ni dels reis catòlics, ni en temps dels àustries o els borbons, o dels republicans federals o del general Franco. Mai de mai.

I si no és un miracle, és que les paraules ja no volen dir el que deien. O que una nació no és el que era. Res no és el que era en aquests temps que corren, excepte el poder dels diners, o ni això: el senyor Joan March no va anar mai a la presó, els senyors Conde i De la Rosa, sí. En qualsevol cas, abans les nacions se suposava que eren un producte de garantia, una condició de categoria superior, i ara amb l’etiqueta de “nació” es despatxa qualsevol cosa. Vista la situació del mercat, en l’estat aquest que en diuen de les autonomies, molt aviat hi haurà disset nacions, més les nacions de Ceuta i Melilla i la nació de Formentera. No és broma. La nació asturiana ja està en marxa, ho he comprovat personalment parlant

amb els promotors, i la nació lleonesa diferent de la castellana, i una nació càntabra tan prehistòrica i muntanyenca com la basca, i no cal dir la nació aragonesa, que és vella i tenia un regne, la nació riojana, que està en procés d’invençió veloç, la nació andalusa o qui sap si andalusí, i la nació canària de les illes de la mar oceana. A casa nostra, ja fa algun temps que avança la idea que entre tots ho farem tot més fàcilment si acceptem que som tres nacions germanes —catalans, valencians, illencs o balears— i no una sola nació vertadera. Potser no és mala idea. I no seré jo qui es posaria trist veient com s’afebleix i es desintegra aparentment la pedra picada del concepte d’Espanya divina una. Però em fa tot l’efecte que l’afebliment i dissolució és purament verbal: com si, a l’oficina central d’idees i paraules, hagueren autoritzat l’ús del terme “nació” *light* a propòsit per reforçar-ne la versió sòlida i *heavy*.

Juguen amb les paraules com el malabarista del circ amb les boles, emboliquen els termes i els models possibles. I no diran mai, però mai de mai, quina és aquella nació d’aquest estat que no és catalana ni basca ni gallega. Quina és i com és diu: no pot ser Espanya, perquè llavors Espanya ja no seria nació-tot, sinó nació-part, com les altres, i això desmunta inevitablement la barraca conceptual de la “nació de nacions”. Més val que hi haja disset nacions reconegudes de paraula, però falses, i una sola total i verdadera. I ja he llegit en diaris de Madrid més d’un autor seriós afirmant que *només* un estat que es reconeix multinacional assegura la felicitat, la tolerància, els drets dels individus i la varietat en l’harmonia. Ràpidament pense: quin desastre deuen ser França, Itàlia o Alemanya, i més encara Portugal, Àustria, Dinamarca, o Noruega, posem per cas i sense eixir d’Europa. Pobres països uninacionals, que no saben en quina desgràcia permanent viuen, i si la saberen envejarien el model espanyol. Insensats bascos i catalans, que vivint en un estat de felicitat exemplar, tan exemplarment, multinacional, de vegades somien separar-se’n i caure en el tristíssim cas d’Holanda o de Suècia. Insensats bascos i catalans: que és el que calia demostrar. Perquè la conclusió final —aquesta conclusió— mai no canvia. Les coses immutables són immutables,